Nyamko Sabuni: Jultal 2020

Talare
Nyamko Sabuni
Partiledare, Liberalerna

Datum
15 december 2020

Vi lämnar snart 2020 bakom oss. Ett år präglat av pandemi. Av restriktioner, och vad som i praktiken varit näringsförbud för några och utegångsförbud för andra. Ett år då den frihet vi tar för given har begränsats. Där vi inte fått träffa våra nära och kära. Där vi inte kunnat ge varandra en kram. Min pappa Maurice bor på ett äldreboende i Stockholm och lider av demens. Att träffa honom utomhus bakom plexiglas, utan att kunna hålla hans hand, det tär. Min största rädsla är att han inte kommer känna igen mig när detta är över. Jag vet att jag delar den oron med fler som har en familjemedlem med demens. Den gemenskap och närhet vi söker i tider av kris har ersatts av ensamhet och isolering.

2020 har varit ett svårt år. Till er som lyssnar vill jag säga detta: Jag tänker på er vars livsverk gått förlorat eller vars jobb försvunnit. Jag känner med er som blivit reducerade till er ålder. Jag vill ge mina varmaste sympatier till er som förlorat en nära och kär. Snart är 2020 över. Prövningen fortsätter. Men 2021 kommer att bli bättre.

Kris, oavsett vad den handlar om – finanskris, klimatkris eller pandemi – slår alltid hårdast mot dem som redan innan har det svårast. Vi har nu sett hur de utan jobb kommer än längre från arbetsmarknaden. Hur isoleringen ökat både ensamhet och våld i hemmet. Men allra främst hur våra äldre fått betala det allra högsta priset. Tre fjärdedelar av alla dödsfall i covid har drabbat personer med äldreomsorg. En femtedel av alla äldre som borde fått en individuell läkarbedömning har nekats det. Det är allvarligt. Det är ett lagbrott. Det är ålderism.

Äldreomsorgen ska genomsyras av trygghet och värdighet, överallt i vårt land. Bristande ledarskap på nationell nivå har bidragit till att systemfel fått fortgå. Nu krävs att staten tar ett större ansvar för att lösa dessa problem. Det är dags att göra om och göra rätt. För det första: Äldreboendena ska vara trygga. Vi

måste ta bort förbudet att anställa läkare. Kan kommunerna ha egna skolläkare för unga så borde de få ha egna läkare också för äldre. För det andra: Hemtjänsten ska vara av hög kvalitet. Idag träffar varje omsorgstagare i genomsnitt 16 omsorgsgivare under en tvåveckorsperiod. Det är för många. Du som äldre ska ha ett eget team. Liberalerna kräver en halvering av antalet omsorgsgivare per omsorgstagare. För det tredje: Barbro Westerholm har just överlämnat en statlig utredning som föreslår en fast omsorgskontakt i hemtjänsten. En kontaktperson som har all nödvändig kunskap om din hälsa och ditt tillstånd. Genomförs reformen blir det ett stort steg framåt. Årsrika är individer. Det är dags att vi ser var och ens behov och kompetens. Det är dags att vi lyssnar till Barbro Westerholm, och säkrar att alla kan leva livet, hela livet.

Snart går Sverige in i nästa fas i kampen mot pandemin. Flera vaccin är nära att godkännas. Det är vår bästa möjlighet att återfå vardagen och friheten. Men låt mig uttrycka en tanke av oro: Regeringens ledarskap har i denna kris varit för svagt och dess samarbete och samordning med regionerna varit för dåligt. Vi måste vara uppriktiga – hanteringen av masstester i våras var ett misslyckande. Det får inte upprepas. Inför vaccineringen som nu kommer måste staten ta ett tydligt ansvar: Det måste vara klart för regionerna att staten tar hela den ekonomiska kostnaden som det innebär att vaccinera. Inte bara ersättning för vaccinet, utan också för alla kringkostnader. Och för att vaccineringen av riskgrupperna kan ske utan att de utsätts för smittorisker i väntrum eller i kollektivtrafiken.

Liberalerna kommer fortsätta ställa krav på framförhållning, en bättre krisledning, och ett tydligare ansvarstagande. Att vi snart har ett vaccin på plats är en stor framgång. Nu måste regeringen säkra upp att vaccinationsplanen håller. Det finns ett ljus i tunneln. Nu krävs att vi går åt rätt håll.

Jag tänkte ägna en stor del av detta tal till skolan. Inte för att det just nu pågår en debatt om det svenska skolsystemet utan för att vi liberaler alltid prioriterar skolan. Vi vet vad en bra utbildning betyder – vi vet vad som sker när skolan brister. Trots att trenden med fallande kunskapsresultat brutits lider den svenska skolan fortfarande av problem. Vi har en skolsegregation som fortsätter att fördjupas. Stöket, trakasserierna och våldet är omfattande. För många elever lämnar skolan med för lite kunskap. Låt mig peka på några områden som oroar mig mer än andra, men där Liberalerna redan presenterat tydliga svar som andra partier nu bromsar. Och igen kommer vi fortsätta gå först i utvecklingen av

svensk skolpolitik. För det första; likvärdigheten i skolan brister. Men den som väljer att skylla detta på friskolor där enbart 15 procent av grundskoleeleverna går gör det för lätt för sig. Vi ska aldrig tolerera att elever misslyckas, oavsett om de går i en kommunal eller fristående skola. Det är därför vi föreslagit att staten och skolinspektionen ska kunna ta över skolor som brister och driva dem vidare med ett fördjupat kunskapsuppdrag. För det andra; skolvalet fungerar inte som det ska. Då tre fjärdedelar av skolsegregationen beror på boendesegregationen borde fler, inte färre välja skola. Vi vill både införa ett aktivt skolval, där alla elever väljer skola och få stopp på otyget som är att barn ställs i kö redan på BB. För det tredje; skolor ska konkurrera med kunskap – inte med glädjebetyg. Det här är inte en fråga om enskilda friskolor, utan om att vi låter alla skolor sätta betyg som inte speglar elevernas kunskaper.

Därför vill vi, som ett första steg, ha centralt rättade nationella prov som utgör grunden för betygssättningen. Det borde vara självklart, men inte ens här har vi med oss övriga i riksdagen. Men vi vill gå längre och likt Finland införa en studentexamen för elever i slutet av gymnasieskolan. Det skulle lyfta kunskapsfokuset. Det skulle svart på vitt visa ämneskunskaperna på varje skola och det skulle stoppa betygsinflationen. För det fjärde: vi behöver också en reformerad skolpeng. För att skolan ska vara kompensatorisk så måste resurserna nå de som behöver dem mest. Det gör det inte idag. Istället för elevernas behov är det kommunernas ekonomi som sätter gränserna. Det är därför Liberalerna i 20 års tid drivit frågan om förstatligande av de kommunala skolorna och att låta samtliga skolor, offentliga och fristående, finansieras via en nationell skolpeng. Innan det blir verklighet är vi beredda att som ett steg på vägen ta fram nationella riktlinjer för hur resurstilldelningen mellan olika skolor ska utformas. Vänner, elever, lärare och föräldrar; Ingen går längre än Liberalerna i strävan för en jämlik skola. Andra partier kan vara svaret skyldigt men det är inte vi: Skolan ska förstatligas – skolpengen ska göras nationell.

Låt mig vara tydlig: valfriheten och friskolorna är här för att stanna – trots att vissa nu börjar hoppas på annat. Liberalerna kommer aldrig medverka till förändringar som innebär inskränkningar i familjernas inflytande över barnens skolplacering. Men friskolereformen ska vårdas. Med modern studentexamen, ett statligt finansieringssystem, centralt rättade nationella prov och höga krav på alla skolor, går vi idag längre än något annat parti i att stå upp för både valfriheten och jämlikheten. Men vi vet att det behövs än mer. Det behövs fler reformer för likvärdighet och kunskap. För insyn och för kontroll. För att varje

skola ska vara en bra skola.

För att det aldrig ska gå att sko sig på bristande kunskapsresultat. Där det behövs fortsätter liberalerna gärna att ompröva gamla sanningar. Liberalerna startar därför idag ett utvecklingsarbete med sikte på valet 2022. Drivkraften ska vara likvärdighet, kunskap och valfrihet. Mitt löfte är följande: Den svenska skolan ska präglas av inte ett, inte två utan alla dessa tre grundvärden.

Vänner, Liberalerna har ett tufft läge i opinionen. Till det faktum att vi under lång tid tappat förtroende kom regeringsbildningen och Januariavtalet. Både väljare och medlemmar var delade till det vägval partiet gjorde vintern 2019. Det lever vi med ännu. Januariavtalet ger Liberalerna möjligheter att påverka men placerar oss också mitt emellan en svag regering och en stark opposition. Men, att läget är utmanande ändrar inte att väljarstöd i alla tider byggt på samma enkla och svåra sak: Att väljare känner förtroende för att just vårt parti kan göra samhället bättre för både de själva och andra. Att just vårt parti både ser samhällsproblemen och ger svaren. Det handlar om skolan. Vi har skolor i Sverige där över hälften av eleverna misslyckas. Förskolor där varken personalen eller barnen pratar svenska. Hur kan vi acceptera det? Det handlar om integrationen. Vi har kvarter där rättsstaten trängts tillbaka. Områden där bidragsberoendet går i arv och där moralpoliser styr. Hur kan vi acceptera det? Det handlar om klimathotet. Hur kan vi acceptera att både haven, temperaturen och koldioxidhalten stiger medan vi i Sverige fortsätter ägna oss åt symbolpolitik? Svaret är naturligtvis: Det kan vi inte acceptera. Liberalerna har redan idag det mest omfattande programmet på hur vi höjer kunskapsresultaten i våra skolor:

Hur vi ökar likvärdigheten genom bättre resursfördelning, större kunskapsfokus och mer undervisningstid i det svenska språket. Vi har svar på hur Sverige 2030 inte längre ska ha några utsatta områden. Kampen mot kriminaliteten. Arbetslinjen. En stram och hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten, men också ställer krav på personligt ansvar för försörjning och boende. Vi ger svar på hur vi möter klimathotet med tilltro till forskare och ingenjörer. Med mer istället för med mindre ren el. Med elektrifiering av våra transporter. Med koldioxidinfångning. Vårt arbete för liberala lösningar fortsätter. Det är det vi söker stöd och förtroende för hos väljarna. För vänner, I tider av otrygghet söker sig människor till enkla lösningar. De långa och komplicerade svaren är ibland för svåra att ta in. Liberala partier behöver möta detta bättre än vi lyckats med

idag. Inte genom att skönmåla eller svartmåla, utan genom att se verkligheten som den är. Inte genom att förfalla till det lätta utan att orka upprepa också det som är svårt. Liberalerna vinner inte kampen för ett bättre Sverige genom att isolera våra motståndare. Vi vinner kampen genom att lösa samhällsproblemen på riktigt. Vi vinner kampen genom vår förmåga att förhandla för att få igenom liberal politik. Vi vinner kampen genom att kompromissa men aldrig köpslå om de grundläggande liberala värden som är avgörande för vår frihet och vår framtid. Nästa år är ett nytt år. Med nya möjligheter och nya chanser. Solen, våren och – vågar jag lova – Liberalerna kommer att komma tillbaka.

Till sist och innan vi får fira nyår, Julen närmar sig. En tid som normalt handlar om vila, reflektion och värme har istället blivit en tid som utmanar oss alla.

Men med julen kommer också hopp. I år är jag extra hoppfull. Tack vare forskare, entreprenörer och internationella samarbeten är vaccinet nu äntligen på väg. Faller bitarna på plats finns där det ljus vi alla så längtat efter. Judar firar nu sitt Hannukah – det kallas ljusets fest. Många av oss andra tänder adventsljus och förbereder inför jul. Oavsett religion kan vi alla glädjas åt det som lyser upp våra gator och torg. Jag vill önska er en fin jul, på det sätt du nu firar den. Ta hand om dina nära och kära. Och ett år som detta, när vi inte har möjlighet att ses på samma sätt som vanligt, lyft gärna luren en extra gång till de – kanske äldre vänner, familjemedlemmar och släktingar du inte kan träffa. Ditt samtal kan vara det viktigaste på hela året. God jul och gott nytt år önskar jag er alla!

Källa
Manuskript hämtat från liberalerna.se (2024-11-25)

Taggar
Jultal, Liberalerna

URI
https://www.svenskatal.se/tale/nyamko-sabuni-jultal-2020